

Üldinfo:

Eestlaste valikud Teises Maailmasõjas

Seos kursuse/õppeteemaga:

Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel, IV teema: Teine maailmasõda (Eesti Teises maailmasõjas – okupatsioonid, eestlaste valikud)

Märksõnad:

juunipööre, okupatsioon, mobilisatsioon, Omakaitse, metsavennad, emigratsioon

Õpitulemused:*Õpilane:*

- mõistab allikate põhjal Teise maailmasõja mõju eestimaalaste elusaatusele;
- selgitab, mis valikuid ja mis põhjustel eestimaalased sõjas tegid;
- iseloomustab eestimaalaste moraalseid dilemmasid Teise maailmasõja ajal.

Tunnikava

Tunni algul moodustavad õpilased arvamustelje, kus ühes otsas on need, kes sarvavad, et eestlastel oli Teises maailmasõjas võimalus teha valikud ja teises need, kes arvavad, et valikud olid kas piiratud või puudusid. Valitud positsiooni peab oskama põhjendada. Seejärel palub õpetaja õpilastel kuueks lugeda ja jagab õpilastele kuus erinevat allikat (vastavalt numbrile). Iga õpilane tutvub oma allikaga, milles esitatakse ühe inimese valik sõjas. Sama mälestuse saanud õpilased koonduvad rühmadesse ja arutavad koos loetu üle. Õpetaja moodustab uued nn ekspertrühmad, kus on erinevate allikatega tutvunud õpilased. Rühmad täidavad kõik koos eelnevalt loetud materjalile toetudes diskussioonivõrgu¹ ning sõnastavad seal esitatud argumentide põhjal oma rühma otsuse – kas võimalus valida oli või puudus. Õpetaja palub rühmade esindajatel allikate alusel tehtud järeldus ja selle põhjendus ette lugeda. Tunni lõpetab arutelu, millised moraalsed dilemmad kaasnesid erinevate valikute ja otsustega.

Soovitused õpetajale:

Töölehtedel esitatud mälestuste valik sõltus EMS-i arhiivis olevatest materjalidest. Kindlasti peaks õpetaja selgitama, et see ei anna täielikku ülevaadet eestlaste tehtud valikutest, teadlike valikute kõrval sõltusid valikud ka sünniaastast ja juhusest. Õpetaja peaks rõhutama asjaolu, et juhtumeid ja inimesi oli erinevaid ja jälgima, et õpilastel ei kujuneks must-valge pilt (näiteks, kõik inimesed kaebasid oma naabrite peale).

1 Diskussioonivõrk ehk ämblik on skeem, mida kasutatakse dilemmaküsimustele vastuse leidmiseks. Küsimus asetatakse keskele ning ühele poole sellest kantakse üht seisukohta toetavad argumendid (siinkohal: jah, valikute tegemine oli võimalik), teisele poole teist seisukohta toetavad argumendid (ei, valikute tegemise võimalust ei olnud). Vastavalt kogunenud argumentidele kirjutatakse järeldus. Diskussioonivõrgu skeem on esitatud lisana.

